

K příčinám globálního oteplování a souvisejícím ekologickým a sociálním újmám

Doc. Ing. Josef Seják, CSc.

Fakulta životního prostředí UJEP v Ústí nad Labem

**Seminář „Vyhodnocení požáru NP České Švýcarsko a poučení pro budoucnost“, 3.4.2023
Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR**

CO2 jako příčina globálního oteplování je vědecky nedokázanou hypotézou

- **Veřejnost obecně předpokládá, že příčiny globálního oteplování v posledních dekádách jsou vědecky vysvětleny.**
- **Ve skutečnosti nejsou.**
- **Mezivládní panel pro klimatické změny IPCC přišel s hypotézou, že pokud celkové sluneční záření (TSI) v posledních dekádách klesalo, pak neexistují přirozené příčiny globálního oteplování a určil jako hlavní příčinu antropogenní emise CO2.**
- **IPCC a v ČR ÚVGZ AVČR tím vyloučily nejdůležitější antropogenní příčinu globálního oteplování, kterou podle údajů FAO byla likvidace první miliardy ha lesů v průběhu pěti tisíc let a následně rychlá globální likvidace druhé miliardy ha přirozených lesů lidmi jen za 20. století. To na začátku 21. století způsobuje narůstající selhávání silně fragmentované sítě přirozených lesů v kontrole klimatu a v tlumení klimatických extrémů.**

Evoluce forem života na Zemi a klimatické změny

- Život na Zemi se 4 mld. let evolučně rozvíjí v úzké interakci se svým živým i neživým prostředím. Fotosyntetizující mikro-život ve vodách a následně klimaxové lesy na kontinentech dokázaly vytvořit pro život lidí a dalších heterotrofních živočichů příznivou nerovnovážnou strukturu atmosféry. Lesy dokázaly na kontinentech udržet pro život příznivé teploty a to přesto, že intenzita slunečního záření vzrostla od jeho počátku asi o čtvrtinu.**
- Všem formám života na Zemi je společné to, že v energeticky otevřeném a materiálově uzavřeném systému Země je základním hnacím motorem života energie slunečního záření, kterou na kontinentech nejefektivněji dokáží využívat klimaxové přirozené lesy. Sám lidský rod se mohl vyvinout teprve tehdy, když ucelené sítě přirozených lesů na kontinentech produkovaly dostatek kyslíku, vytvářely dostatek úrodných půd a účinně klimatizovaly své ekosystémy a zmírňovaly klimatické extrémny.**

Přímá odpovědnost ÚVGZ AVČR za změnu energetické politiky

- V říjnu 2022 jsme s doc. Pokorným otevřeným dopisem upozornili p. předsedkyni AVCR na skutečnost, že expertní stanovisko AVCR 4/2020 (přípravené ÚVGZ) ke klimatickým změnám vůbec nezmiňuje aktivní úlohu vegetace v kontrole klimatu a jednostranně prohlašuje jen emise CO₂ za příčinu globálního oteplování.**
- Podstatu otevřeného dopisu jsme publikovali 22.10.2022 v MFD. Vedení ÚVGZ (Marek M., Trnka M., Janouš D.) 29.10.2022 publikovalo odpověď, že jejich expertní stanovisko je v pořádku. Toto podpořilo tvrzeními, že na území ČR slunce dodává jen 1/4 tepla a 3/4 sálá ze skleníkové vrstvy. Dále jsme se dověděli, že tato energie zůstává v klimatickém systému Země i to, že energie evapotranspirace nemůže ovlivnit rovnováhu globálního klimatu. Tato fyzikálně nepravdivá tvrzení vyvrací již středoškolské učebnice fyziky. Tvrzení ÚVGZ nebyla publikována v žádném impaktovém časopise.**
- Mezitím průměrná globální teplota povrchu Země podle údajů NOAA od r. 2016 začala klesat tempem -0,47°C za dekádu, zatímco atmosférická koncentrace CO₂ pravidelně roste. A ÚVGZ se nedávno stal první poradenskou institucí vlády ČR pro řešení globálního oteplování.**

V srpnu 2022 jsme (Seják J., Pokorný J., Seeley K., Skene K.R.) publikovali v prestižním mezinár. věd. časopise *Ecosystem Services* shrnující článek *Why ecosystem services should be counterbalanced by nature's thermodynamic costs*, o tom, že ztráty život podporujících ekosystémových služeb z likvidace lesů jsou o dva řády větší než ekonomické přínosy z „rozvinuté“ krajiny.

Tab. 1 Porovnání relací hodnot ES odvozovaných preferenčními metodami (A) a odvozovaných pomocí nákladů náhrady čtyř primárních ekosystémových funkcí(B). Sloupce relace vyjadřují hodnotový poměr mezi danou skupinou biotopů a temperátním/boreálním lesem (lesem mírného a subarkt. pásma), u nějž hodnota je referenčně 1.

biom, skupina biotopů	Costanza et al. 2014 (A)				Seják et al. 2018 (B)	
	1997	2011	1997	2011	2018	2018
	\$/ha/rok		relace	relace	€/ha/rok	relace
Temperátní/boreální les	417	3.137	1	1	1,060,000-1,400,000	1
Tropický les	2.769	5.382	6.6	1.7	2,000,000-2,800,000	2
Louky, pastviny	321	4.166	0.77	1.3	600,000-800,000	0.6
Lužní vegetace	27.021	25.681	64.8	8.2	800,000-1,400,000	0.9
Řeky, jezera	11.727	12.512	28.1	4	1,110,000-1,360,000	1
Zeměd. půdy	126	5.567	0.3	1.8	510,000-780,000	0.5
Městské půdy	-	6.661	-	2.1	140,000-650,000	0.3

Ekologické a sociální újmy politiky divočiny v národních parcích

- **Správným cílem klimatické politiky je urychlená obnova přirozených lesů, která vyžaduje politiku řízené sukcese, podle níž budou manažeři krajiny vracet do území ČR i do NP co nejrychleji finální druhy dřevin klimaxové vegetace. Zkrácení času obnovy ucelenější sítě přirozených lesů je přitom nejefektivnější pro zmírňování klimatických extrémů.**
- **Spálení přibližně jednoho tisíce hektarů živé i mrtvé vegetace lesů v NP České Švýcarsko bude v nejbližších dekádách způsobovat každoroční ekologické újmy ze zničených podpůrných ekosystémových služeb ve výši 24-25 mld. Kč/rok. K tomu je třeba přičíst dlouhodobější každoroční škody pro občany žijící a podnikající na území NP.**
- **Připočteme-li navíc významné celostátní úbytky smrkových lesů z kůrovcové kalamity, stala se krajina ČR výrazně náchylnější ke vzniku budoucích klimatických extrémů. Nevyřeší to ani politika snižování emisí CO₂, protože je to nesprávný cíl, neboť v historii posledního milionu let bylo spolehlivě prokázáno, že CO₂ vždy bylo následkem změn globálních teplot a nikoli naopak. Nevyřeší to v NP ani dlouhodobá „levná“ velkoplošná politika sukcesního čekání na divočinu.**

Na území $\frac{3}{4}$ ha údolní nivy Černého potoka (VKP) v k.ú. Křeslice byla pražským magistrátem v r. 2021 schválená stavba hokejové haly. Společnost tím bude nevratně každoročně přicházet o 27 mil. Kč životodárných ekosystémových služeb měkkého luhu údolní nivy.

